

Asia: VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §, 6 § ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Aluehallintovirastojen valtakunnallinen hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualue (HAKE), joka toimii Etelä-Suomen aluehallintoviraston yhteydessä, on koontanut aluehallintovirastojen ja HAKEn yhteisen lausunnon.

Lakiehdotuksen perustelut on kirjoitettu varsin yksityiskohtaisesti. Juridinen teksti on paikoitellen raskaslukuista ja vaikeasti ymmärrettävää. Tähän vaikuttavat osaltaan direktiivin sisältöä avaavat lukuisat viittaukset ja lainaukset, jotka ovat sinällään tarpeellisia lakiehdotuksen säännösten taustan avaamiseksi.

Lakiehdotuksen perustelujen mukaan saavutettavuusdirektiivin kansallinen täytäntöönpano ollaan toteuttamassa omana lakinaan siten, että siinä otetaan huomioon mahdollisesti myöhemmin voimaan tuleva esteettömyysdirektiivi. Tässä yhteydessä herää kysymys, millä tavoin esteettömyysdirektiivi on huomioitu lain valmistelussa ja edellyttääkö tämä toimia esimerkiksi valvontaviranomaiselta.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa on todettu, että lakiin sisällytetään myöhemmin soveltuvin osin esteettömyysdirektiivistä johtuva sääntely ja saavutettavuusvaatimusten valvontaviranomainen toimisi myös myöhemmin esteettömyysvaatimusten valvontaviranomaisena. Onko tähän liittyen tehty lopullista arviota siitä, onko tämä tarkoituksenmukaisin vaihtoehto ja myönteisessä tapauksessa, kuinka laajaksi valvontaviranomaisen velvoitteet mahdollisesti laajenevat tulevaisuudessa?

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku: Yleiset säännökset

Aluehallintovirastot näkevät, että on hyvä, että lakiehdotuksen perusteluissa on panostettu keskeisten määritelmien sisällön avaamiseen. Määritelmien sisällöt saattavat kuitenkin olla vaikeaselkoisia, koska ne sisältävät muun ohella teknisluontoista ainesta ja toisiaan muistuttavia juridisia termejä, joilla on kuitenkin toisistaan poikkeava juridinen merkitys (esim. julkisoikeudellinen laitos, julkisoikeudellinen yhdistys, julkinen liikelaitos, julkinen yritys, julkista hallintotehtävää hoitava). Näillä määrittelyillä on osaltaan merkitystä siihen, miten lain soveltamisala kyetään hahmottamaan eri toimijoiden keskuudessa.

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan tarkoituksena on edistää jokaisen mahdollisuutta käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluita. Asiakokonaisuus huomioiden, tulisiko tässä vielä erikseen painottaa erityisryhmiä? Lain soveltamisalaa koskeva 3 § on jossain määrin vaikealukuinen ottaen huomioon erityisryhmät, joiden tarpeita lain tulee palvella. Onnistuvatko erityisryhmät ymmärtämään pykälästä lain soveltamisalan?

Aluehallintovirastot korostavat, että lisäksi yhdenvertaisuuden toteutuminen on huomioitava käytännössä myös niiden kansalaisten osalta, jotka eivät voi hyödyntää digitaalisia palveluja. Kun painoarvo on yhä enemmän digitaalisessa palveluvalikoimassa, on huolehdittava siitä, ettei niitä ryhmiä, joille palvelujen käyttäminen on haastavaa, saa asettaa huonompaan asemaan esimerkiksi palvelun laadun suhteen. Lakiehdotuksen perusteluissa tulisi ottaa kantaa myös siihen, kuinka kaikki käyttäjäryhmät voivat käyttää digitaalisia palveluja ilman lisälaitteita. Lisäksi olisi hyvä täsmentää, mitä tarkoitetaan lisälaitteella ja mitä apuvälineellä.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa (s. 41) todetaan, että ”Lain 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi myös organisaatioihin, jotka saavat digitaalisten palvelujen kehittämiseen tai tarjoamiseen yli puolet kustannuksista tässä laissa tarkoitettulta viranomaiselta. Tuen tulisi kohdistua nimenomaan digitaalisen palvelun kehittämiseen tai tarjoamiseen. Yleistä toiminta-avustusta ei katsottaisi sellaiseksi tueksi, jonka perusteella tätä lakia pitäisi soveltaa.” Onko hallituksen esitysluonnoksessa tarkoitettu, että kansalaisten ja erityisryhmiin kuuluvien pitäisi pystyä selvittämään organisaation rahoituspohja ennen kuin he voivat tehdä päätelmiä organisaation kuulumisesta saavutettavuuslain organisatorisen soveltamisalan piiriin? Miten valvontaviranomaisen on tarkoitus valvoa tämän edellytyksen täyttymistä? Lisäksi aluehallintovirastot kiinnittävät huomiota siihen, että kyseiset perustelut koskevat 3 §:n 1 momentin 6 kohtaa eikä 7 kohtaa.

Sivulla 33 todetaan muun ohella ”Markkinoilla on jonkin verran lain soveltamisalaan kuuluvien organisaatioiden palveluihin liittyviä mobiilisovelluksia, joiden tarjoajana on yksityinen organisaatio. Tällaisiin sovelluksiin lakia sovellettaisiin, jos lain soveltamisalaan kuuluva organisaatio tarjoaisi aktiivisesti mobiilisovellusta omilla verkkosivustoillaan tai muissa palveluissa. Tällöin soveltamisalaan kuuluva organisaatio tosiasiaassa tarjoaa tätä sovellusta digitaalisen palvelunsa kautta, vaikka sovellus

on toisen organisaation tuottama.” Edellä mainittuun liittyen luonnoksessa todetaan: ”Jos julkisen sektorin elinten verkkosivustojen tai mobiilisovellusten sisällön tarkoituksena on pitää kuulemisia tai järjestää foorumeja keskustelua varten, kyseistä sisältöä ei voida katsoa kolmannen osapuolen sisällöksi ja sen olisi näin ollen oltava saavutettavissa, paitsi jos kyse on käyttäjien tuottamasta sisällöstä, joka ei ole asianomaisen julkisen sektorin elimen valvonnassa.” Luonnos jättää epäselväksi, mikä esimerkiksi on säännöksessä tarkoitettua käyttäjien tuottamaa sisältöä, jota saavutettavuusvelvoite ei koske ja miten sen poisjättäminen vaikuttaa saavutettavaan muotoon saatetun muun sisällön ymmärtämiseen? Miten on mahdollista valvoa kolmannen osapuolen omistamaa teknologiaa/ sovellusta, jota käytetään palvelun toteuttamiseen?

Sivun 36 ensimmäisessä kappaleessa olevan virkkeen ”Luonteeltaan muiden kuin teollisten tai kaupallisten yleisen edun mukaisten tarpeiden käsitteen ulkopuolelle eivät jää sellaiset tarpeet, joita myös yksityiset yritykset tarjoavat tai voivat tarjota” sisältö jää epäselväksi.

Sivulla 36 todetaan hankintalainsäädännön yhteydessä, että ”Arvioitaessa yksikön saamaa rahoitusta viranomaisilta tai muilta julkisoikeudellista laitoksilta, merkitystä on kaikilla yksikön saamalla tuloilla mukaan lukien yksikön kaupallisesta toiminnasta saatavat tulot (C-380/98, The University of Cambridge). Viranomaisen tai muun julkisoikeudellisen laitoksen rahoitukseksi ei katsota puolestaan tuloja, jotka perustuvat vastikkeeseen, kuten palvelujen myymiseen.” Edellä mainitut virkkeet vaikuttavat tässä muodossa sisällöltään ristiriitaisilta ja niiden sisältö jää epäselväksi.

Sivulla 38 toisessa kappaleessa mainitaan, että ”Lain 2 lukua ei sovelleta julkisoikeudellisiin laitoksiin, elleivät ne hoida julkista hallintotehtävää.” Onko kuitenkin tarkoitus ilmaista, että lain 2 lukua ei sovelleta julkisoikeudellisiin laitoksiin siltä osin, kuin ne eivät hoida julkista hallintotehtävää? Julkisoikeudelliset laitokset hoitavat kaiketi aina jossain määrin julkisia hallintotehtäviä, vaikka niillä olisi myös muita tehtäviä, kuten lakiehdotuksen perusteluista ilmenee.

Kulttuuriperintökohteisiin liittyen sivun 44 tekstissä todetaan, että ”Saavutettavuusdirektiivin mainitun kohdan mukaan saavutettavuusvaatimuksista voidaan tässä tapauksessa poiketa siksi, että asianomaisen teoksen säilyttäminen tai ilmentymän luotettavuus ei täytä saavutettavuusvaatimuksia (esim. poikkeamat).” Virkkeen konkreettinen sisältö ja se, mitä tarkoitetaan teoksen ilmentymän luotettavuudella ja miten sitä mitataan, jää epäselväksi.

2 luku: Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

Lakiehdotuksen 2 luvun tarkoituksena on koota julkisen sektorin toimijoiden digitaalisten palvelujen tarjoamista koskevat yleiset säännökset ja niistä johtuvat vaatimukset yhteen lakiin. Ehdotettu sääntely on tarpeellinen, koska digitaalisten palvelujen kattavaa ja yhdenmukaista tarjontaa julkisessa hallinnossa on käytännössä haasteellista edistää ilman velvoittavaa yleissääntelyä. Tällä on toisaalta liittymäpinta muun ohella tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön ja menettelyjen

uudistamistavoitteisiin, kun pyritään edistämään eri viranomaisten tietojärjestelmien yhteensopivuutta jne.

Erityisen tärkeää on tuoda esiin ja korostaa sitä perusteluissa mainittua, että viranomaisen verkkosivut ovat viranomaisen asiakirjoja samoin kuin muutkin viranomaisen asiakirjat.

Digitaalisten palvelujen suunnittelua ja ylläpitoa koskevassa 4 §:ssä ja sen perusteluissa tulisi määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan yleisesti käytetyillä ohjelmistoilla ja tietoliikenneyhteyksillä.

Kyseisen 4 §:n 1 momentissa on mainittu, että ”Digitaalisen palvelun tietosisällön on oltava hyvän julkisuus- ja salassapitorakenteen mukainen”. Pykälän perusteluissa ei ole riittävästi avattu, mitä tällä tarkoitetaan ja miten hyvää julkisuus- ja salassapitorakennetta toteutetaan konkreettisesti käytännössä.

Samoin 4 §:n 2 momentissa on mainittu, että käyttökatkojen ajaksi on julkaistava ohjeet, miten jokainen saa asiansa hoidetuksi vaihtoehtoisella tavalla. Tähän liittyen olisi tarpeellista täsmentää, millainen vaihtoehtoinen tapa voi olla, ja tuleeko sen olla sähköinen tai onko vaihtoehtoisia muita tapoja mahdollista ohjeistaa.

On olennaisen tärkeää, että viranomaiset järjestävät kansalaisten asiointiin liittyvät digitaaliset palvelut ja sähköisen asioinnin niin, että sähköinen asiointikanava on käytettävissä muiden asiointimahdollisuuksien ohella.

Virastojen valtakunnallistumisen myötä on myös pohdittava, millä tavoin asiakaspalvelu eri toimipisteissä järjestetään. Tehtävien keskittymisen myötä on hyvin vaikeaa ja epätarkoituksenmukaista järjestää palveluita niin, että ne olisivat fyysisesti saatavilla viraston jokaisella toimipaikalla. Muiden asiointimahdollisuuksien järjestämisen yhteydessä on huomioitava myös erityisryhmät, kuten näkö- ja kuulovammaiset, ja heidän mahdollisuutensa asiointiin.

Ruotsinkielisten digipalvelujen tarjoaminen yhdenvertaisesti suomen kielen kanssa on turvattava. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että ruotsinkielisten sisältöjen ymmärrettävyys ja selkoruotsi toteutuvat. Tämä lisää viranomaisille kohdistuvia kielellisen osaamisen vaatimuksia.

3 luku: Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Aluehallintovirastot ovat kiinnittäneet huomiota siihen, tulisiko saavutettavuuden neljän periaatteen määritelmiä vielä täsmentää hallituksen esitysluonnoksessa kuvatuista vai jäävätkö täsmentäminen ja käytännön arviointi ja linjaukset näiltä osin valvontaviranomaisen tehtäväksi. Käytännön valvontatyön kannalta voidaan esittää kysymys, pitäisikö kyseisten neljän periaatteen hahmottamiseksi olla käytettävissä jokin mittari tai hallituksen esitysluonnoksessa kuvattua tarkemmat määritelmät.

Kohtuuttoman rasisitteen osalta voidaan kysyä, onko tarkoituksena ollut jättää valvontaviranomaiselle laajahko harkintavalta saavutettavuusvaatimuksista poikkeamiselle. Kohtuuttoman rasisitteen käsitettä olisi hyvä täsmentää yleisten oikeudellisten periaatteiden valossa ja avata käsitettä enemmän tulevan valvontaroolin näkökulmasta.

Kohtuuttoman rasisitteen osalta yhteistyö yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa voisi olla perusteltua ja asiasta voisi ottaa nimenomaisen maininnan hallituksen esitykseen.

Saavutettavuusselosteen ylläpitoa on käsitelty 9 §:ssä viittaamalla komission täytäntöönpanosäädöksessä erikseen säädettyyn. Erityisesti erityisryhmien tiedonsaannin helpottamiseksi viittausäännöksestä olisi hyvä luopua ja kirjata asia suoraan lakitekstiin.

Hallituksen esitysluonnoksessa tulisi täsmentää, minkälaisesta tapauksesta voisi esimerkiksi olla kyse 10 §:n 2 momentin 1. virkkeessä tarkoitetussa tilanteessa.

Lakiin tulisi kirjata, onko 10 §:n mukaiselle saavutettavuuspalautteelle jokin määräaika tai vanhenemisaika. Aika ei voi olla rajoittamaton, vaan on määriteltävä, miltä ajalta vaatimuksen voi tehdä.

Lakiehdotuksen 11 §:n 1 momentissa on viitattu määräaikaan ”laissa säädetyssä määräajassa”. Viittaako tämä 10 §:n 3 momentin määräaikaan vai johonkin muuhun määräaikaan? Saman 11 §:n 2 momentissa on tarkka viittaus 10 §:n 3 momenttiin.

Hallituksen esitysluonnoksen s. 52 on todettu, että W3C on laatimassa saavutettavuusvaatimusten uutta versiota 2.1. On otettava huomioon eurooppalaiseen standardiin kohdistuva päivitystarve ja sen mahdolliset taloudelliset ja muut vaikutukset palveluntarjoajiin. Tähän liittyy informoinnin ja tiedon prosessoinnin tarvetta järkevällä tavalla.

Sivun 58 perustelujen mukaan ”Palautteet ja pyynnöt tulisi käsitellä viipymättä, mutta viimeistään kahden viikon kuluessa yhteydenotosta, joka on tehty saavutettavuusselosteesta ilmenevän yhteystiedon kautta.” Voiko palautteita ja pyyntöjä esittää muullakin tavalla kuin verkkosivuilla olevan nimenomaisen yhteystiedon kautta ja miten tällaisen muuta kautta tulleen palautteen/ pyynnön kanssa menetellään? Miten em. pyyntö tulee yksilöidä ja miten se tulee dokumentoida?

Edelleen sivulla 58 todetaan, että ”Jos saavutettavaan muotoon muodostettavaa sisältöä on paljon, voisi palveluntarjoaja jatkaa vastausaikaa kahdella viikolla, mutta tästä on ilmoitettava asiasta pyynnön tehneelle henkilölle ensimmäisen kahden viikon aikana.” Luonnoksessa jää epäselväksi, miten tämä ilmoitus on tehtävä.

Palautteiden ja pyyntöjen vastaamiseen ehdotettuja aikarajoja pidetään aluehallintovirastojen piirissä sopivasti mitoitettuina.

Sivulla 59 käy ilmi, että ”Saavutettavuuskantelun käsittelyyn sovellettaisiin hallintokantelun käsittelyä koskevia säännöksiä.” Samalla sivulla mainitaan, että ” Ehdotettavan lain 11 §:n 1 momentissa säädetyn saavutettavuuskantelun johdosta viranomainen voisi määrätä palveluntarjoajan laatimaan saavutettavuusselosteen tai todeta, ettei lakia sovelleta kyseisen organisaation digitaalisiin palveluihin. Saavutettavuusselosteen laatimisvelvollisuuteen ei liity välitöntä muutoksenhaun tarvetta saavutettavuuskantelun tekijälle, mutta valvontaviranomaisen antamaan määräykseen palveluntarjoaja voisi hakea muutosta siten kuin muualla tässä laissa on säädetty.” Hallintolain 53 c §:ssä on säädetty valvovan viranomaisen toimivallasta antaa hallintokantelun johdosta hallinnollista ohjausta. Hallintolain 8 a luvun 53 d §:n mukaan hallintokanteluasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea valittamalla muutosta. Tässä yhteydessä jää epäselväksi, millaisella menettelyllä valvontaviranomaisen on tarkoitus antaa velvoittavia määräyksiä. Viranomainen antaa velvoittavat määräykset hallintopäätöksellä, kun taas kanteluratkaisulla annetaan tarvittaessa hallinnollista ohjausta. Esitysluonnoksessa ei tarkoitettane säätää kuitenkaan kaksinkertaista menettelyä.

4 luku: Saavutettavuusvaatimusten valvonta ja oikeussuoja

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan valvontaviranomaisen tehtävänä olisi koordinoita saavutettavuus- standardointia. Perusteluissa on myöhemmin todettu, että kansallisia standardisointielimiä ovat Suomen Standardisointiliitto ry (SFS), SESKO ja Viestintävirasto. Sivulla 62 todetaan, että valvontaviranomaisesta olisi ehdotuksen perusteella tulossa käytännössä uusi standardisointielin, jonka tulisi mm. osallistua eurooppalaisten standardien valmisteluun saavutettavuuteen liittyen. Standardisointityö tapahtuu eurooppalaisissa standardisointielimissä sekä World Wide Web - konsortiossa.

HAKEn näkemyksen mukaan standardointiasiat ovat aluehallintovirastolle täysin uusia tehtäviä. Jotta voisi toimia menestyksekkäästi yhdessä alan varsinaisten ammattilaisten kanssa, tarvitaan sellaista substanssiosaamista ja laajempaa tietämystä standardointialasta, mitä aluehallintovirastoilla ei tällä hetkellä ole. HAKE katsoo, että yhteen tehtävään liittyen ei pidä perustaa kokonaan uutta kansallista standardisointiviranomaista, vaan tämä osa-alue saavutettavuusvalvonnasta voidaan hoitaa yhteistyössä Viestintäviraston kanssa tai sen kautta. Valvontaviranomainen voi Viestintäviraston kanssa tehtävän yhteistyön myötä tosiasiallisesti osallistua saavutettavuussäätelyn kehittämiseen ja saada samalla käyttöönsä Viestintäviraston substanssiosaamisen. Vaihtoehtoisesti tehtävä tulisi säätää lain tasolla Standardisoimisliiton tehtäväksi. Tämä on osaltaan resurssikysymys: onko tarkoituksenmukaista perustaa yhtä tehtävää varten oma kansallinen standardisointiviranomainen, jonka pitäisi lähteä käytännössä hankkimaan alusta asti sitä substanssietopääomaa, jota on jo ennestään saatavilla Suomessa. Tällä on liittymäpinta myös kansalaisten perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumiseen parhaan saatavilla olevan tietotaidon käyttöön liittyen.

Uhkasakon määräämiseen liittyen olisi harkittava, olisiko laissa tarpeellista ottaa kantaa mahdollisesti valvontatoimenpiteenä asetettavan uhkasakon suuruuteen.

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan ei ole perusteltua, että sekä saavutettavuusvalitus että -kantelu tehdään samalle valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomainen on hallintoviranomainen. Aluehallintovirastojen piirissä katsotaan, että valitusasiat tulisi ohjata hallinto-oikeuteen ja kanteluasiat valvontaviranomaiselle.

Hallituksen esitysluonnoksessa on tuotu esiin, että valvontaviranomainen ei olisi ainoa oikeussuojaviranomainen saavutettavuusvaatimusten toteuttamiseksi. Digitaalisten palvelujen käyttäjän on mahdollista saada oikeussuojaa myös olemassa olevan lainsäädännön perusteella valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä ja yksittäisissä syrjintätapauksissa yhdenvertaisuusvaltuutetulta sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalta.

Oikeussuojaviranomaisten välistä tehtävänjakoa tulee täsmentää, koska muuten toimivaltarajat voivat valvonnassa hämärtyä. Tällaisenaan asiassa jää epäselväksi, mikä viranomaisten välinen toimivaltajako ylipäänsä on ja onko valvontaviranomainen ensisijainen oikeussuojaviranomainen tätä lakia sovellettaessa. Huonoimmassa tulevaisuuden näkymässä samaa asiaa käsitellään eri viranomaisissa tai samaa asiaa siirrellään viranomaiselta toiselle, mikä ei ole tehokkuuden ja tuloksellisuuden kannalta järkevää.

Asiakkaalle/käyttäjälle ehdotettuja oikeussuojakeinoja pidetään aluehallintovirastojen piirissä riittävinä, mutta toisaalta oikeusturvakeinojen kokonaisuus nähdään tällä hetkellä sekavana. Tätä kokonaisuutta (palautteet, pyynnöt, kantelut, valitukset jne.) on tarpeellista selkeyttää ja täsmentää huomioiden määrääjat oikaisu- ja muutoksenhaku- ym. prosesseissa.

5 luku: Erinäiset säännökset

-

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

Esitysluonnoksessa on huomioitu taloudelliset vaikutukset aluehallintovirastoon ja budjetoidut määrärahat vuodesta 2019 alkaen. Kansallinen lainsäädäntö on kuitenkin tarkoitus saattaa voimaan 1.9.2018 alkaen, joten aluehallintovirastolla olevan tiedon perusteella määrärahabudjettia ei ole lopullisesti päätetty.

Valvontatehtävän menestyksellinen hoitaminen edellyttää ainakin juridista ja tietoteknistä osaamista. HAKE on alustavasti arvioinut, että resurssitarve olisi vähintään neljä henkilöä, jotka kaikki olisivat asiantuntijatasoisia: kaksi lakimiestä ja kaksi ICT-asiantuntijaa. Kahden lakimiehen ja kahden ICT -asiantuntijan tarve perustuu siihen, että kyseessä on uusi tehtävä, joka käsittää mm. lain soveltamiseen ja tulkintaan liittyviä kokonaan uusia valtakunnallisia linjaustarpeita. Valvontaviranomaisen asioiden käsittelyltä edellytetään viivytyksettömyyttä, mikä edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja. Tämä tarkoittaa käytännössä ”kaksoismiehitystä”. Myös sijaistamisen asianmukainen järjestäminen loma-aikoina ja poissaolojen varalta edellyttää mielestämme kaksoismiehitystä, jotta tehtävien hoidon häiriötön jatkuminen voidaan turvata. Lisäksi esim. kanteluasioissa tarvitaan esittelijä ja ratkaisija. Kokonaan uuden toiminnan käynnistäminen alusta asti vaatii ylipäänsä voimavaroja.

Lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan valvontaviranomaisen tehtävänä olisi myös huolehtia velvoittavien saavutettavuusstandardien tai niiden osien kääntämisestä suomen ja ruotsin kielelle. Myös tämä tehtävä on otettava huomioon resursseissa. Lisäksi vaihtoehtoisesti on perusteltua harkita, voidaanko tehtävä hoitaa tarvittaessa yksityisen toimijan toimesta, jolloin tästä tulee säätää lain tasolla PL 124 §:n nojalla. Samalla on tarpeen määrittää, minkälainen kelpoisuus tehtävään rekrytoitavalta yksityiseltä kääntäjältä edellytetään (virallinen kielenkääntäjä tms.).

4. Muut kommentit

Lain 12 §:n 1 momentissa säädettäisiin saavutettavuusvaatimusten valvontaviranomaiseksi Etelä-Suomen aluehallintovirastoa. Hallituksen esitysluonnoksen perustelujen perusteella valvontaviranomaisen tehtävät on tarkoitus sijoittaa uuden Luova -viraston toimialoista erillisenä toimintayksikkönä toimivaan oikeusturvayksikköön. Oikeusturvayksikköön olisi koottu virastolle säädetyt muut kuin viraston toimialoilla hoidettavat tehtäväkokonaisuudet, jotka liittyvät oikeusturvatehtäviin sekä valvontaan. Tarkoituksena on sijoittaa valvontaviranomaisen tehtävät väliaikaisesti Etelä-Suomen aluehallintovirastoon, jossa tehtävän organisointi tulisi hoitaa riippumattomasti erillään muista aluehallintoviraston tehtävistä.

Aluehallintovirastojen taholla valvontatehtävän sijoittumista oikeusturvayksikköön pidetään oikeana, koska aluehallintovirastoilla on laaja-alainen kokemus ja näkemys ohjaus- ja valvontatehtävistä eri hallinnon aloilla, muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Aluehallintovirastojen piiristä tuodaan esiin, että tämä tulisi ottaa ennakoivasti huomioon tehtävän organisoinnissa Etelä-Suomen aluehallintovirastossa, joka on tehtävän väliaikainen sijoituspaikka. Valvontatehtävän sisältö konkretisoituu myöhemmin komission täytäntöönpanosäädöksessä.

Uudesta lupa- ja valvontavirastosta ja sen oikeusturvayksiköstä on tulossa valtakunnallisesti toimiva ja maantieteellisesti hajautettu viranomainen.

Aluehallintovirastoista annetun asetuksen perusteella Etelä-Suomen aluehallintovirastossa olevan aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualueen toimialueena on koko maa, Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta, ja se hoitaa kaikkien aluehallintovirastojen sisäisen toiminnan hallinto- ja kehittämispalvelutehtäviä asetuksessa säädetyllä tavalla. Aluehallintovirastojen työsuojelun tehtävien yhteisten tukipalvelujen järjestämisestä säädetään erikseen. HAKE hoitaa edellä mainitun perusteella valtakunnallisesti ainoastaan kaikkien aluehallintovirastojen sisäisen hallinnon tukipalvelutehtäviä. Valvontaviranomaisen riippumattomuutta arvioitaessa on otettava huomioon valvontaviranomaisen oma organisaatorakenne ja pohdittava rakennetta myös tulevaa Luova -virastoa ajatellen, jotta valvontaviranomaisen toimintakokonaisuus on lähtökohtaisesti helposti siirrettävissä uuteen organisaatioon sellaisenaan.

HAKE katsoo, että mikäli saavutettavuusvalvontaviranomaisen oikeusturvatehtävä on tarkoitus sijoittaa Etelä-Suomen aluehallintoviraston hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualueelle, aluehallintovirastoista annettua asetusta on tarpeen muuttaa tarvittavilta osin. Tarvittavat henkilöstörekrytoinnit tulisivat tässä tapauksessa tehtäväksi hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualueelle.

Anu Nousiainen

Hallintojohtaja

Anne Bäckman

Yleishallintolakimies

Bäckman Anne

Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Aluehallintovirastojen hallinto- ja kehittämispalvelut -vastuualue